Uitspraak Geschillencommissie Kifid nr 2023-0539

(prof. mr. M.L. Hendrikse, voorzitter, mr. S.W.A. Kelterman, mr. dr. N. Strohmaier, leden en mr. S. Brugts, secretaris)

Datum uitspraak	17 juli 2023
Klacht van	De consument
Tegen	Coöperatieve Rabobank U.A., gevestigd te Utrecht, verder te noemen de bank
Aard uitspraak	Bindend advies
Uitkomst	Vordering afgewezen
Bijlage	Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Samenvatting

Registratie persoonsgegevens. In verband met betrokkenheid van de consument bij fraude met zijn betaalrekening heeft de bank zijn persoonsgegevens voor de duur van acht jaar geregistreerd in enerzijds de Gebeurtenissenadministratie en het Intern Verwijzingsregister en anderzijds het Incidentenregister en het Extern Verwijzingsregister. Daarnaast heeft de bank de bancaire relatie met de consument beëindigd. De consument vordert verwijdering van zijn persoonsgegevens uit het Intern Verwijzingsregister, het Incidentenregister en het Extern Verwijzingsregister. Daarnaast vordert hij herstel van de bancaire relatie tussen partijen. De commissie is van oordeel dat voor opname van de persoonsgegevens van de consument in deze registers voldoende grond aanwezig is en dat de duur van deze registraties proportioneel is. Tijdens de hoorzitting stelt de commissie vast dat de bank voor de consument een basisbetaalrekening heeft geopend en daarmee de bancaire relatie met de consument heeft hersteld. Voor toewijzing van dit klachtonderdeel is daarom geen grond. De commissie wijst de vorderingen af.

1. Procedure

1.1 De behandelend commissie, verder te noemen de commissie, beslist volgens het reglement en op basis van de door partijen aan Kifid ingestuurde documenten inclusief bijlagen. Het gaat hierbij om: 1) het klachtformulier van de consument en 2) het verweerschrift van de bank.

1.2 De bank is in deze zaak vertegenwoordigd door professioneel gemachtigde mevrouw mr. A. Bijnevelt, advocaat, kantoorhoudende te Eindhoven.

1.3 Partijen zijn opgeroepen voor een mondelinge behandeling op 23 juni 2023. Ondanks behoorlijke oproeping is de consument zonder opgave van reden niet op de zitting verschenen. Namens de bank is de heer [naam 1], adviseur *Fraud & Corporate Security*, op de zitting verschenen, bijgestaan door mr. Bijnevelt voornoemd.

1.4 De consument en de bank hebben gekozen voor een bindend advies. De uitspraak is daardoor bindend. Dit betekent dat partijen elkaar aan de uitspraak kunnen houden.

2. Het geschil

Wat er is gebeurd

2.1 Op 29 november 2022 heeft de consument bij de bank een betaalrekening (hierna: de betaalrekening) met bijbehorende betaalpas (hierna: de betaalpas) en pincode geopend. Daarnaast heeft hij gebruik gemaakt van internetbankieren en van de *Rabo App* van de bank, die op zijn mobiele telefoon was geïnstalleerd.

2.2 Op 8 december 2022 zijn twee andere toestellen aan de betaalrekening gekoppeld.

2.3 Op 9 december 2022 om 17:32 uur is de opnamelimiet voor opnames van de betaalrekening bij geldautomaten tijdelijk verhoogd tot € 4.750,-. Het saldo op de betaalrekening was op dat moment nihil.

2.4 Op 9 december 2022 heeft een derde € 4.943,21 overgemaakt op de betaalrekening. De bank heeft dit bedrag veiliggesteld en teruggeboekt naar de betaler. Kort daarna is geprobeerd met de betaalpas bedragen van € 4.600,- en € 2.000,- van de betaalrekening op te nemen bij een geldautomaat. Deze betalingstransacties zijn mislukt. De bank heeft de betaalrekening daarna geblokkeerd.

2.5 Op 14 december 2022 heeft de bank de consument een aangetekende brief gestuurd. In deze brief staat:

"(…) Op 09-12-2022 heeft er een bijschrijving van € 4.943,21 op uw rekening plaatsgevonden waarover wij graag meer informatie ontvangen. Wij willen weten waarom uw rekening is betrokken bij deze overboeking. Tevens verzoeken wij u om onderstaande vragen toe te lichten.

- U bent recent klant geworden van de Rabobank, waarom heeft u ervoor gekozen om bij de Rabobank te gaan bankieren?

- U heeft het limiet van uw bankpas (geldautomaat) verhoogd, terwijl er nagenoeg geen sprake was van saldo uw rekening. Wat is de reden dat u dit limiet heeft verhoogd.

- U heeft in een korte tijd twee toestellen geregistreerd. Dit is niet gebruikelijk. Waarom heeft u meerdere toestellen geregistreerd?

Dergelijke frauduleuze handelingen zijn meestal alleen mogelijk als de rekeninghouder van de betaalrekening hieraan meewerkt. Daarom denken wij dat u betrokken bent geweest bij de fraude of de fraude op een andere manier mogelijk heeft gemaakt. Heeft u misschien uw bankpas of rekening aan iemand anders afgestaan? Of bent u dit van plan? We horen het graag. (…)"

De bank heeft van de consument geen antwoord gekregen op haar vragen.

2.6 Op 2 januari 2023 heeft de bank de consument nog een aangetekende brief gestuurd. Hierin staat:

"(…) Op 14 december 2022 hebben wij u een aangetekende brief gestuurd met een verzoek om meer informatie. Op dit moment hebben we van u nog geen reactie ontvangen. We horen graag vóór 9 januari 2023 van u.

Waarom hebben we een toelichting nodig?
Wij hebben een melding ontvangen van betrokkenheid van uw rekening bij fraude. Naar aanleiding van deze melding hebben wij uw rekening geblokkeerd. (…)

Middels deze brief willen wij u verzoeken uw verklaring uitgebreid weer te geven waarom uw rekening begunstigde is van een frauduleuze overboeking. (…)"

De bank heeft van de consument geen antwoord gekregen op haar vragen.

2.7 Op 9 januari 2023 heeft de consument bij de politie aangifte gedaan van fraude met betaalproducten en oplichting.

2.8 Op 19 januari 2023 heeft de bank de consument nogmaals een aangetekende brief gestuurd. In die brief staat:

"(…) Rabobank heeft uw gegevens opgenomen in haar Incidentenregister, het bijbehorend Extern Verwijzingsregister en het Intern Verwijzingsregister. In deze brief leggen we graag uit waarom u hierin bent opgenomen en wat de gevolgen zijn. Ook leggen wij u uit wat u moet doen als de informatie niet klopt of als u een klacht in wil dienen.

Reden van opname
Reden van opname is uw betrokkenheid bij een frauduleuze overboeking van €4.943,21op 09-12-2022 ten gunste van uw rekening [IBAN betaalrekening]. *Hiervan is aangifte gedaan bij de politie. (…)*

Duur registraties
Wij hebben vastgesteld dat voldaan is aan de opnamecriteria voor registratie in ons Intern Verwijzingsregister, het Externe Verwijzingsregister en het Incidentenregister. De einddatum van de drie genoemde registers is 09-12-2030. Dit kan langer worden als er tussentijds andere incidenten plaatsvinden. (…)"

2.9 Op 1 februari 2023 heeft de consument de bank in reactie op haar brief van 19 januari 2023 een e-mail gestuurd. In die e-mail staat:

"(…) Hiermee maak ik bezwaar tegen opname in het Incidentenregister & Intern/Extern Verwijzingsregister. (…)

Ik ben van mening zelf slachtoffer te zijn van misleiding en oplichting door derden. Ik heb geen weet gehad van het frauduleus handelen van derden en heb er geen financieel voordeel bij gehad. Voor de verdere motivatie verwijs ik u tevens naar de bijgevoegde aangifte die ik gedaan heb bij de politie.

Ik verzoek u mijn bezwaar gegrond te verklaren en mijn naam uit de genoemde registers te verwijderen. (…)"

2.10 Op 25 februari 2023 heeft de bank de consument in reactie op zijn e-mail een brief gestuurd. Hierin staat:

"(…) Vanwege de betrokkenheid van uw bankrekening bij de frauduleuze overboeking en de informatie die de Rabobank van ABN AMRO heeft ontvangen (dat zij u als te kwader trouw acht), heeft de Rabobank besloten om uw persoonsgegevens op te nemen in het Incidentenregister en in het Intern en Extern Verwijzingsregister. Dit is tevens aanleiding om de bancaire relatie met u op te zeggen. (…)

U stelt dat u bent misleid en opgelicht. Dat acht de Rabobank niet aannemelijk. Ten eerste blijkt uit de aangifte dat u ongedwongen aan [voornaam] *vertelt dat u nog een rekening heeft lopen bij de Rabobank. Dat is niet logisch op het moment dat u niet (meer) wilde meewerken en geen controle meer had op de situatie. (…)*

Verder neemt de Rabobank het uw kwalijk dat, nadat u op 10 december 2022 constateert dat uw ING-bankrekening en Rabobankrekening beide zijn gebruikt om mensen op te lichten, totaal geen actie onderneemt. Daarbij reageert u ook niet op de brieven van de Rabobank waarin duidelijk wordt aangegeven dat er sprake is van frauduleuze handelingen. Ook gaat u niet in op de vragen die de Rabobank in haar brieven aan u heeft gesteld. (…)

Mijn conclusie
Voor de Rabobank zijn voldoende gronden aanwezig om de registratie van uw persoonsgegevens in de voorgenoemde registers te handhaven. Uw klacht leidt niet tot een ander standpunt. (…)"

2.11 Verdere uitwisseling van standpunten tussen partijen heeft niet geleid tot een oplossing van de klacht van de consument, waarna hij zijn klacht bij Kifid heeft ingediend.

De klacht en vordering van de consument

2.12 De consument vordert dat de bank zijn persoonsgegevens verwijdert uit het Intern Verwijzingsregister (hierna: IVR), het Incidentenregister en het Extern Verwijzings-register (hierna: EVR). Daarnaast vordert de consument herstel van de bancaire relatie tussen partijen.

2.13 De consument heeft het standpunt ingenomen dat de registraties van zijn persoons-gegevens in het IVR, het Incidentenregister en het EVR onterecht zijn en dat de bank ten onrechte de bancaire relatie tussen partijen heeft beëindigd. Ter onderbouwing daarvan heeft hij het volgende aangevoerd:

a. De bank heeft het verzoek van de consument om zijn persoonsgegevens uit het IVR, het Incidentenregister en het EVR te verwijderen, niet correct in behandeling genomen. Ten onrechte heeft de bank de situatie niet vanuit meer invalshoeken bekeken. Daardoor kan de consument acht jaar lang geen bankrekening openen.

b. De consument is zelf slachtoffer van misleiding en oplichting door derden. Hij heeft geen weet gehad van het frauduleus handelen door derden en er geen financieel voordeel van gehad. De consument heeft bij de politie aangifte gedaan van fraude met betaalproducten.

Het verweer van de bank

2.14 De bank heeft verweer gevoerd tegen de stellingen van de consument. Voor zover relevant zal de commissie bij de beoordeling daarop ingaan.

3. De beoordeling

Waar deze zaak over gaat

3.1 De commissie zal eerst beoordelen of de bank de persoonsgegevens van de consument mocht registreren in het IVR, het Incidentenregister en het EVR. In het bevestigende geval zal de commissie daarna beoordelen of de bank de duur van deze registraties moet verkorten. Ten slotte zal de commissie beoordelen of de bank de bancaire relatie tussen partijen moet herstellen.

Juridisch kader voor de registratie van persoonsgegevens in het EVR

3.2 De commissie stelt voorop dat de registratie van persoonsgegevens in – met name – het EVR voor de consument verstrekkende consequenties kan hebben. Alle deelnemende financiële instellingen kunnen immers door raadpleging van het EVR vaststellen dat er sprake is van opname van persoonsgegevens in het Incidentenregister van (een) andere deelnemer(s). Het gevolg daarvan kan zijn dat niet alleen de bank maar ook de andere deelnemende financiële instellingen hun (financiële) diensten aan de consument zullen weigeren of deze slechts zullen aanbieden tegen hogere tarieven. Tegen deze achtergrond is de commissie van oordeel dat hoge eisen moeten worden gesteld aan de grond(en) van de bank voor opname van de persoonsgegevens van de consument in de genoemde registers.[1]

3.3 Ten tijde van de registraties van de persoonsgegevens van de consument (9 december 2022) waren het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen 2021 (hierna: PIFI), de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG) en de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: UAVG) van kracht. De opname van persoonsgegevens in het EVR en het Incidentenregister is slechts gerechtvaardigd, indien de registraties in overeenstemming zijn met het PIFI, de AVG en de UAVG.

[1] Zie Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:494 en Geschillencommissie Kifid nrs. 2017-717 en 2018-377.

3.4 Artikel 5.2.1 aanhef en onder a en b van het PIFI bepaalt onder welke voorwaarden persoonsgegevens mogen worden opgenomen in het EVR. Het moet gaan om gedragingen van de betrokkene die een bedreiging vormden, vormen of kunnen vormen voor de (financiële) belangen van een financiële instelling, alsmede voor de continuïteit en integriteit van de financiële sector. De *strafrechtelijke* aard van de te verwerken persoonsgegevens brengt mee dat deze gegevens in voldoende mate moeten vaststaan. Het moet gaan om zodanige concrete feiten en omstandigheden dat zij een als strafbaar feit te kwalificeren bewezenverklaring in de zin van artikel 350 van het Wetboek van Strafvordering (hierna: Sv) kunnen dragen. Een strafrechtelijke veroordeling is niet vereist, maar anderzijds is de enkele verdenking van betrokkenheid bij een strafbaar feit in de zin van een vermoeden van schuld, zoals dat kan blijken uit een aangifte, niet voldoende. Als maatstaf heeft te gelden of de vastgestelde gedragingen een 'zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld' opleveren, in die zin dat de te verwerken strafrechtelijke persoonsgegevens in voldoende mate moeten vaststaan.[2]

3.5 De bank heeft in dit verband in haar verweerschrift allereerst aangevoerd dat zij niet hoeft aan te tonen dat de gedragingen van de consument een 'zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld' opleveren. De bank is van mening dat zij in deze zaak geen *strafrechtelijke* persoonsgegevens van de consument heeft verwerkt. Volgens de bank heeft zij geen feiten en omstandigheden geregistreerd die een als strafbaar feit te kwalificeren bewezenverklaring in de zin van artikel 350 Sv kunnen dragen. Daarnaast heeft de bank toegelicht dat zij geen verwijzing heeft gemaakt naar een strafbaar feit en evenmin een veroordeling dan wel een min of meer gegronde verdenking heeft verwerkt. Volgens de bank dient de commissie gelet op het voorgaande ook niet toe te komen aan meergenoemde maatstaf.

3.6 Dit verweer passeert de commissie. Uit de brieven van de bank van 14 december 2022, 2 januari 2023, 19 januari 2023 en 25 februari 2023, hiervoor opgenomen onder respectievelijk 2.5, 2.6, 2.8 en 2.10, blijkt dat de bank de consument in verband heeft gebracht met fraude met de betaalrekening. In haar brieven van 19 januari 2023 en 25 februari 2023 informeert de bank de consument bovendien met zoveel woorden dat zij zijn persoonsgegevens om *die* reden heeft opgenomen in het IVR, het Incidentenregister en het EVR. In lijn met haar uitspraak van 15 mei 2023[3] oordeelt de commissie dat 'fraude' weliswaar geen strafbaar feit is, maar wel verwijst naar strafbare feiten. Bovendien kan, zoals hierna onder 3.10 nog aan de orde zal komen, het handelen van de consument waar de bank hem een verwijt van maakt, naar het oordeel van de commissie worden aangemerkt als 'schuldwitwassen' als bedoeld in artikel 420quater van het Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr).

[2] Zie Hoge Raad 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH4720 en Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 7 november 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:8710.
[3] Zie Geschillencommissie Kifid nr. 2023-0369 onder 3.8. Zie ook Commissie van Beroep Kifid nr. 2023-0015 onder 6.20.

De commissie is van oordeel dat het in deze zaak dan ook gaat om de verwerking van strafrechtelijke persoonsgegevens. Dat betekent dat de registratie van de persoonsgegevens van de consument alleen terecht is als er sprake is van een 'zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld'.

De registratie in het EVR is terecht

3.7 Tussen partijen is niet in geschil dat de overboeking naar de betaalrekening van een bedrag van € 4.943,21 op 9 december 2022 (hierna: de overboeking) afkomstig was van fraude. De vraag die de commissie moet beantwoorden is of de feiten en omstandigheden die de bank heeft gesteld een 'zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld' opleveren in die zin dat in voldoende mate vaststaat dat de consument bij de fraude betrokken is geweest door de betaalrekening ter beschikking te stellen aan de fraudeur(s) om daarop de gelden die van fraude afkomstig waren, te ontvangen. Het is aan de bank om *die* betrokkenheid van de consument bij de gestelde strafbare feiten te bewijzen.

3.8 De bank heeft zich op het standpunt gesteld dat zij verplicht was de persoonsgegevens van de consument op te nemen in het EVR, omdat in deze zaak aan de vereisten van artikel 5.2.1 PIFI is voldaan. De bank heeft toegelicht dat de gedragingen van de consument een bedreiging vormen voor de (financiële) belangen van de bank en voor de continuïteit en/of integriteit van de financiële sector. Volgens de bank is er sprake van een 'incident' in de zin van het PIFI en staat in voldoende mate vast dat de consument daarbij betrokken is. Gelet op hetgeen de bank in haar verweerschrift heeft genoemd, is zij van mening dat zij heeft aangetoond dat de consument betrokken is bij het incident en dat zij de registratie in het EVR rechtmatig heeft verricht.

3.9 Wat de consument in dit verband heeft aangevoerd, is weergegeven onder 2.13.

3.10 De commissie is alles overziend van oordeel dat de bank ten tijde van de registraties de conclusie heeft mogen trekken dat de consument in de fraude heeft geparticipeerd, althans de fraude mogelijk heeft gemaakt. Naar het oordeel van de commissie is in voldoende mate komen vast te staan dat de consument als 'geldezel' heeft gefungeerd doordat hij de betaalrekening aan de fraudeurs(s) ter beschikking heeft gesteld, zodat de frauduleus verkregen gelden op de betaalrekening zouden kunnen worden bijgeschreven en beschikbaar zouden komen voor de fraudeur(s). Naar het oordeel van de commissie kan zijn handelen als 'schuldwitwassen' als bedoeld in artikel 420quater Sr worden aangemerkt.

3.11 Voor dit oordeel is het volgende redengevend. Enkele dagen voordat de overboeking heeft plaatsgevonden, heeft de consument de betaalrekening geopend. Een dag voordat de overboeking heeft plaatsgevonden, zijn er twee toestellen aan de betaalrekening gekoppeld. Op de dag dat de overboeking heeft plaatsgevonden, is de daglimiet voor opnames van de betaalrekening bij geldautomaten tijdelijk verhoogd naar € 4.750,-.

Kort daarna heeft een derde € 4.943,21, een bedrag dat afkomstig was van fraude, op de betaalrekening overgemaakt. Vrijwel onmiddellijk daarna is geprobeerd met de betaalpas bedragen van € 4.600,- en € 2.000,- van de betaalrekening op te nemen bij een geldautomaat. Pas nadat de bank de betaalpas had geblokkeerd, heeft de consument bij de politie aangifte gedaan van fraude met betaalproducten en oplichting. De hiervoor genoemde feiten en omstandigheden passen allemaal bij het handelen van iemand die als 'geldezel' fungeert.

3.12 Hetgeen de consument hier tegenin heeft gebracht, maakt het voorgaande oordeel niet anders.

3.13 De consument heeft in het klachtformulier gesteld dat hij geen weet heeft gehad van de fraude en dat hij zélf slachtoffer is geworden van frauduleus handelen door derden. Deze stelling passeert de commissie. Uit het proces-verbaal van aangifte, dat onderdeel is van het procesdossier, blijkt dat de consument op enig moment van ene [voornaam] die hij nog kende van een afkickcentrum, een appje heeft gekregen met het voorstel om wat geld te verdienen. Uit het proces-verbaal blijkt ook dat de consument [voornaam] bij hem thuis heeft uitgenodigd, omdat hij nieuwsgiering was wat hij allemaal te vertellen had. Verder blijkt uit het proces-verbaal dat [voornaam] kort daarna met nog twee mannen bij de consument thuis is geweest en dat zij hem hebben verteld wat hun plannen waren. Ook blijkt uit het proces-verbaal dat de mannen handelingen hebben verricht met de betaalrekening, maar dat de consument niet precies weet wat er toen allemaal nog meer is gebeurd. Naar het oordeel van de commissie heeft de consument door aldus te handelen de aanmerkelijke kans aanvaard dat er strafbare gedragingen zouden plaatsvinden met de betaalrekening. De commissie is van oordeel dat de consument redelijkerwijs had moeten vermoeden dat er iets niet pluis was.

3.14 Verder is het volgende van belang. De geschetste feiten en omstandigheden 'schreeuwen om een verklaring'.[4] De consument heeft echter niets naar voren gebracht dat zijn betrokkenheid bij fraude met de betaalrekening zou kunnen ontzenuwen. Voor de commissie is voldoende komen vast te staan dat de consument de vragen die de bank hem heeft gesteld in haar aangetekende brieven van 14 december 2022 en 2 januari 2023, hiervoor opgenomen onder respectievelijk 2.5 en 2.6, niet heeft beantwoord. Zijn verklaringen in het proces-verbaal van aangifte kunnen hem, zoals hiervoor is gebleken, niet baten. En ook overigens heeft de consument geen verklaring over de geschetste feiten en omstandigheden gegeven. De mondelinge behandeling had hierop mogelijk een ander licht kunnen werpen.

[4] De tekst is ontleend aan het *Stappenplan voor een veroordeling voor witwassen zonder aantoonbaar gronddelict* van het Anti Money Laundering Centre (versie juni 2017), te raadplegen op https://www.amlc.nl/wp-content/uploads/2018/03/6-stappenplan-Nederlands-versie-juni-2017.pdf.

De consument is echter, ondanks behoorlijk te zijn opgeroepen, zonder opgave van reden niet op de zitting verschenen. Dit komt voor zijn eigen rekening en risico.

3.15 Gelet op het voorgaande is naar het oordeel van de commissie in voldoende mate komen vast te staan dat de gedragingen van de consument voldeden aan de hiervoor onder 3.4 genoemde maatstaf.

De registratie in het EVR voldoet aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit

3.16 Vervolgens toetst de commissie of de bank het proportionaliteitsbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel voldoende in acht heeft genomen.[5]

3.17 Bij *subsidiariteit* gaat het erom dat aannemelijk is dat er geen minder zwaar middel is om hetzelfde doel te bereiken. Het doel van de registratie is om andere banken erop te attenderen dat er in het verleden met betrekking tot de consument iets aan de hand is geweest op het gebied van (schuld)witwassen. Dat doel is in dit geval in de ogen van de commissie niet op een andere manier te bereiken dan met een vermelding in het EVR. Naar het oordeel van de commissie is daarmee aan het subsidiariteitsvereiste voldaan.

3.18 Bij *proportionaliteit* gaat het om de afweging van de belangen over en weer. Het belang van de financiële instellingen om opmerkzaam te worden gemaakt op fraude-gerelateerd gedrag van de consument moet zwaarder wegen dan het belang van de consument om zonder belemmeringen aan het financiële verkeer te kunnen deelnemen. Anders gezegd: er dient een redelijke verhouding te bestaan tussen het nadeel dat de consument ondervindt en de legitieme doelen die door de bank worden nagestreefd met de registratie.

3.19 Wat de consument in dit verband heeft aangevoerd, is weergegeven onder 2.13.

3.20 Daartegenover heeft de bank toegelicht dat het handelen van de consument het vertrouwen in en de betrouwbaarheid van het bankverkeer schaadt. Dit is volgens de bank ernstig. Zij heeft aldus een groot belang bij het opnemen van de persoonsgegevens van de consument in het EVR. Volgens de bank is het aan de consument om aan te tonen dat hij daadwerkelijk een zwaarwegend belang heeft bij verwijdering van de EVR-registratie en dat zijn belang prevaleert boven het belang van de bank. De bank is van mening dat hij dat niet aannemelijk heeft gemaakt. De consument heeft volgens de bank niet aangetoond dat daadwerkelijk een noodsituatie is ontstaan en dat hij daadwerkelijk een financieel product nodig heeft en dat niet kan verkrijgen. Het enkele belang dat de consument heeft benoemd, namelijk dat hij een bankrekening wil hebben, kan volgens de bank niet leiden tot gegrondverklaring van zijn klacht.

[5] Zie artikel 5.2.1 aanhef en onder c van het PIFI.

De bank heeft toegelicht dat hij recht heeft op een betaalrekening op grond van het *Convenant Basisbankrekening* en dat hij een betaalrekening bij ING Bank N.V. heeft. Ook om die redenen wegen de belangen van de bank zwaarder dan de belangen van de consument, aldus de bank.

3.21 Wat de duur van de registraties betreft, heeft de bank betoogd dat zij en andere financiële instellingen er belang bij hebben om de consument in de gaten te houden voor enige tijd. De bank heeft gesteld dat zij een belangenafweging heeft gemaakt en is gezien de aard van de gedragingen, de mate van verwijtbaarheid en de ernstige gevolgen van mening dat een registratieduur van acht jaar redelijk en proportioneel is.

3.22 De commissie is van oordeel dat de registratie van de persoonsgegevens van de consument in het EVR op zichzelf, dat wil zeggen los van de door de bank gekozen registratietermijn, voldoet aan het proportionaliteitsvereiste. De commissie begrijpt dat deze registratie impact heeft op de consument en dat hij daarvan nadeel kan ondervinden. De commissie ziet echter ook dat de consument heeft gefungeerd als 'geldezel'. Andere banken moeten daartegen worden beschermd, zodat registratie van de persoonsgegevens van de consument in het EVR passend is.

3.23 Met betrekking tot de *duur* van de door de bank gekozen termijn (acht jaar) overweegt de commissie als volgt. Hiervoor heeft de commissie vastgesteld dat het handelen van de consument kan worden aangemerkt als 'schuldwitwassen' als bedoeld in artikel 420quater Sr. De commissie kwalificeert dit als minder laakbaar dan een (in strafrechtelijke zin) opzetdelict.[6] Gelet hierop en op de overige door partijen aangevoerde omstandigheden, acht de commissie in beginsel een registratieduur van zes jaar proportioneel. Een verzwarende omstandigheid is echter dat de consument bij herhaling geen openheid van zaken heeft gegeven.[7] Ook heeft de consument geen spijt betuigd. Gelet op al het voorgaande acht de commissie een registratieduur van acht jaar daarom proportioneel. Daarbij merkt de commissie op dat wanneer de situatie van de consument wijzigt en hij daarover nadere gegevens verschaft, dit voor de bank tot een nieuwe belangenafweging aanleiding zou kunnen geven. Mocht de consument tegen concrete problemen aanlopen, dan kan hij de bank vragen een nieuwe belangen-afweging te maken.[8]

De registratie in het Incidentenregister is terecht

3.24 Gelet op het bovenstaande dient ook de registratie van de persoonsgegevens van de consument in het Incidentenregister te worden gehandhaafd.

[6] Zie ook Geschillencommissie Kifid nrs. 2021-0636 en 2022-0335.
[7] In gelijke zin: Geschillencommissie Kifid nrs. 2023-0064 en 2023-0313.
[8] Zie ook Hoge Raad 9 september 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ8097, onder 3.3.

Het EVR is gekoppeld aan het Incidentenregister.[9] Dit brengt mee dat zolang registratie in het EVR terecht en proportioneel is, de gegevens ook in het Incidentenregister blijven staan.

Juridisch kader voor de registratie van persoonsgegevens in het IVR

3.25 Vervolgens is de vraag aan de orde of de bank de persoonsgegevens van de consument mocht registreren in het IVR. Het IVR is aan de Gebeurtenissenadministratie gekoppeld. Deze registers vormen het *interne* waarschuwingssysteem van de bank en de groep financiële ondernemingen waarvan de bank deel uitmaakt. De Gebeurtenissenadministratie is een register van (persoons)gegevens, die daarin zijn verwerkt omdat zij van belang zijn voor de veiligheid en integriteit van de financiële instelling en om die reden 'speciale aandacht' behoeven. De Gebeurtenissen-administratie wordt beheerd en is in te zien door de afdeling Veiligheidszaken van de bank. In het IVR kunnen de verwijzingsgegevens van de betrokkene worden opgenomen zodat de eigen organisatie opmerkzaam wordt gemaakt op de persoon die was betrokken bij een 'gebeurtenis'. Opname van gegevens in het IVR betekent dat de gegevens ook in de Gebeurtenissenadministratie zijn opgenomen. De commissie gaat er daarom vanuit dat met de vordering tot verwijdering van de persoonsgegevens van de consument uit het IVR ook is bedoeld de verwijdering van zijn persoonsgegevens uit de Gebeurtenissenadministratie. De opname van persoonsgegevens in het IVR en de Gebeurtenissenadministratie is slechts gerechtvaardigd, indien de registraties in overeenstemming zijn met de AVG en de UAVG.

3.26 Op registratie in deze registers zijn de AVG en de UAVG van toepassing. Hiervóór heeft de commissie vastgesteld dat tegen de consument een zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van betrokkenheid bij de fraude bestaat. Een vaststelling die op grond van artikel 33 lid 2 aanhef en onder b UAVG ook voldoende is om de registratie voor de duur van acht jaar in de onderhavige registers te handhaven.

De bank hoeft de bancaire relatie met de consument niet te herstellen

3.27 Ten slotte komt de commissie toe aan de beoordeling van de vraag of de bank verplicht is om de bancaire relatie met de consument te herstellen. De bank is op grond van artikel 35 van de Algemene Bankvoorwaarden[10] bevoegd de contractuele relatie met de consument op te zeggen. Dit neemt niet weg dat de omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is dat de overeengekomen bevoegdheid tot opzegging wordt uitgeoefend.[11] In de onderhavige omstandigheden heeft de bank de bancaire relatie schriftelijk opgezegd en haar beweegredenen hiervoor toegelicht.

[9] Zie artikel 5.1.1 van het PIFI, opgenomen in de bijlage bij deze uitspraak.
[10] Zie de bijlage bij deze uitspraak.
[11] Zie artikel 6:248 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek, opgenomen in de bijlage bij deze uitspraak.

Het is de commissie duidelijk geworden dat tussen partijen geen vertrouwensband meer bestaat. Gelet op hetgeen de commissie hiervoor heeft vastgesteld over de betrokkenheid van de consument bij de fraude met de betaalrekening, is dat geen onaanvaardbaar standpunt. Tijdens de zitting heeft de bank echter toegelicht dat zij inmiddels voor de consument op grond van het *Convenant Basisbankrekening* een basisbetaalrekening heeft geopend. Dat betekent dat de consument een betaalrekening heeft en bij dit klachtonderdeel geen belang meer heeft.

Conclusie

3.28 De conclusie is dat de bank niet gehouden is de persoonsgegevens van de consument uit het Intern Verwijzingsregister, het Incidentenregister en het Extern Verwijzingsregister te verwijderen. De bank hoeft de duur van deze registratie niet te verkorten. De bank hoeft de bancaire relatie met de consument niet te herstellen. De commissie zal de vorderingen daarom afwijzen.

4. De beslissing

De commissie wijst de vorderingen af.

Deze uitspraak is bindend. Of u tegen deze uitspraak beroep kunt instellen, kunt u nalezen in regel 7 van het Reglement Commissie van Beroep Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten. In regel 18.1 van dat reglement is bepaald dat beroep kan worden ingesteld tot zes weken na de dag van deze uitspraak. Meer informatie over het instellen van beroep kunt u vinden op de website www.kifid.nl/in-beroep-gaan-bij-kifid.

Binnen twee weken na verzending van de uitspraak kunt u schriftelijk verzoeken een overduidelijke vergissing in de uitspraak zoals een schrijffout, een verkeerde naam/datum of een rekenfout te herstellen. De beslissing in de uitspraak kan hiermee niet ter discussie worden gesteld. Ook kunt u binnen twee weken na verzending van de uitspraak schriftelijk verzoeken de uitspraak aan te vullen als u vindt dat niet op alle onderdelen van uw vordering is beslist. Dit ziet niet op de situatie waarin u meent dat de Geschillencommissie Kifid niet op al uw argumenten is ingegaan. Meer informatie hierover staat onder vraag 58 en 59 van het Reglement Geschillencommissie Kifid – vanaf 1 april 2022, te vinden op de website www.kifid.nl/reglementen-en-statuten.

Contactgegevens Klachteninstituut Financiële Dienstverlening

Telefoonnummer: 070 – 333 8 999
Website: www.kifid.nl

Bijlage – Relevante bepalingen uit wet- en regelgeving

Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen 2021

In het toepasselijke Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen van 2021 zijn de volgende relevante bepalingen opgenomen:

2. Begripsbepalingen

In dit protocol wordt verstaan onder:

Incident: een gebeurtenis die als gevolg heeft, zou kunnen hebben of heeft gehad dat de belangen, integriteit of veiligheid van de cliënten of medewerkers van een Financiële Instelling, de Financiële Instelling zelf of de financiële sector als geheel in het geding zijn of kunnen zijn, zoals het falsificeren van nota's, identiteitsfraude, skimming, verduistering in dienstbetrekking, phishing en opzettelijke misleiding;

3. Algemeen

3.1 Incidentenregister en Extern Verwijzingsregister

3.1.1 Iedere Deelnemer heeft een Incidentenregister. In het Incidentenregister worden door de betreffende Deelnemer gegevens van (rechts)personen vastgelegd ten behoeve van het in artikel 4.1.1 Protocol genoemde doel, naar aanleiding van of betrekking hebbend op een Incident.

(…)

3.1.3 Aan het Incidentenregister is het Extern Verwijzingsregister gekoppeld. (…)

4. Incidentenregister

4.1 Doel Incidentenregister en vastlegging van gegevens in het Incidentenregister

4.1.1 Met het oog op het kunnen deelnemen aan het Waarschuwingssysteem is iedere Deelnemer gehouden de volgende doelstelling voor het vastleggen van gegevens in het Incidentenregister te hanteren:

"Het geheel aan Verwerkingen ten aanzien van het Incidentenregister heeft tot doel het ondersteunen van activiteiten gericht op het waarborgen van de veiligheid en de integriteit van de financiële sector, daaronder mede begrepen (het geheel van) activiteiten die gericht zijn:

- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van gedragingen die kunnen leiden tot benadeling van de branche waar de Financiële Instelling deel van uitmaakt, van de economische eenheid (groep) waartoe de Financiële Instelling behoort, van de Financiële Instelling zelf, alsmede van haar cliënten en medewerkers;

- op het onderkennen, voorkomen, onderzoeken en bestrijden van oneigenlijk gebruik van producten, diensten en voorzieningen en/of (pogingen) tot strafbare of laakbare gedragingen en/of overtreding van (wettelijke) voorschriften, gericht tegen de branche waar de Financiële Instelling deel van uitmaakt, de economische eenheid (groep) waartoe de Financiële Instelling behoort, de Financiële Instelling zelf, alsmede haar cliënten en medewerkers;

- op het gebruik van en de deelname aan waarschuwingssystemen."

(…)

4.2 Toegang tot het Incidentenregister

(…)

4.2.3 De gegevens in het Incidentenregister van de Deelnemer mogen tevens worden uitgewisseld met functionarissen werkzaam bij de daartoe ingerichte, coördinatiefuncties van de NVB, Verbond, VFN, ZN, FOV en SFH (de Fraudeloketten).

(…)

4.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister

(…)

4.3.3 Verwijdering van gegevens uit het Incidentenregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan die opname in het Incidentenregister rechtvaardigt. Ten aanzien van de duur wordt getoetst aan het proportionaliteitsbeginsel.

5. Extern Verwijzingsregister

5.1 Functie van het Extern Verwijzingsregister

5.1.1 Volledige en ongecontroleerde toegang tot het Incidentenregister van een Deelnemer door de overige Deelnemers is niet wenselijk. Daarom is er voor gekozen aan het Incidentenregister een Extern Verwijzingsregister te koppelen. In het Extern Verwijzingsregister zijn uitsluitend Verwijzingsgegevens opgenomen. Het Extern Verwijzingsregister is raadpleegbaar door de (Organisaties van de) Deelnemers.

Nadat door een Deelnemer wordt vastgesteld dat een (rechts)persoon is opgenomen in het Externe Verwijzingsregister, zijn volgens het bepaalde in artikel 4.2 Protocol gegevens uit het Incidentenregister voor de Deelnemer beschikbaar. Op deze wijze worden gegevens uit het Incidentenregister op een zorgvuldige en gecontroleerde wijze beschikbaar voor de (Organisaties van de) Deelnemers.

5.2 Vastlegging van gegevens in het Extern Verwijzingsregister

5.2.1 De Deelnemer dient de Verwijzingsgegevens van (rechts)personen die aan de hierna onder a en b vermelde criteria voldoen en na toepassing van het onder c genoemde proportionaliteitsbeginsel op te nemen in het Extern Verwijzingsregister.

a) De gedraging(en) van de (rechts)persoon vormden, vormen of kunnen een bedreiging vormen voor (I) de (financiële) belangen van cliënten en/of medewerkers van een Financiële Instelling, alsmede de (Organisatie van de) Financiële Instelling(en) zelf of (II) de continuïteit en/of de integriteit van de financiële sector.

b) In voldoende mate staat vast dat de betreffende (rechts)persoon betrokken is bij de onder a bedoelde gedraging(en). Deze vaststelling betekent dat van strafbare feiten in principe aangifte of klachte wordt gedaan bij een opsporingsambtenaar.

c) Het proportionaliteitsbeginsel wordt in acht genomen.

(…)

5.3 Verwijdering van gegevens uit het Extern Verwijzingsregister

(…)

5.3.2 Verwijdering van Verwijzingsgegevens uit het Extern Verwijzingsregister moet plaatsvinden uiterlijk 8 jaar na opname van het betreffende gegeven in het Incidentenregister, tenzij zich ten aanzien van de betreffende (rechts)persoon een nieuwe aanleiding heeft voorgedaan en opname in het Extern Verwijzingsregister conform artikel 5.2.1 Protocol heeft plaatsgevonden. Ten aanzien van de duur wordt getoetst aan het proportionaliteitsbeginsel.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Artikel 5 AVG

1. Persoonsgegevens moeten:
   a) worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is („rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie");
   b) voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt; de verdere verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden wordt overeenkomstig artikel 89, lid 1, niet als onverenigbaar met de oorspronkelijke doeleinden beschouwd („doelbinding");
   c) toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking");
   d) juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd; alle redelijke maatregelen moeten worden genomen om de persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, onjuist zijn, onverwijld te wissen of te rectificeren („juistheid");
   e) worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is; persoonsgegevens mogen voor langere perioden worden opgeslagen voor zover de persoonsgegevens louter met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden worden verwerkt overeenkomstig artikel 89, lid 1, mits de bij deze verordening vereiste passende technische en organisatorische maatregelen worden getroffen om de rechten en vrijheden van de betrokkene te beschermen („opslagbeperking");
   f) door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, en dat zij onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging („integriteit en vertrouwelijkheid").
2. De verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor de naleving van lid 1 en kan deze aantonen („verantwoordingsplicht").

Artikel 6 AVG

1. De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:
   a) de betrokkene heeft toestemming gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor een of meer specifieke doeleinden;
   b) de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of om op verzoek van de betrokkene vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen;
   c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;

d) de verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon te beschermen;
e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;
f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

De eerste alinea, punt f), geldt niet voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken.

2. (…)
3. (…)
4. (…)

Artikel 10 AVG

Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen mogen op grond van artikel 6, lid 1, alleen worden verwerkt onder toezicht van de overheid of indien de verwerking is toegestaan bij Unierechtelijke of lidstaatrechtelijke bepalingen die passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bieden. Omvattende registers van strafrechtelijke veroordelingen mogen alleen worden bijgehouden onder toezicht van de overheid.

Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG)

Artikel 33 UAVG

1. Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen worden verwerkt, indien:
   a) de verwerking geschiedt door organen die krachtens de wet zijn belast met de toepassing van het strafrecht, dan wel door verwerkingsverantwoordelijken die deze hebben verkregen krachtens de Wet politiegegevens of de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens;
   b) de verwerking geschiedt door en ten behoeve van publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden van verwerkingsverantwoordelijken of groepen van verwerkingsverantwoordelijken, indien: 1°. de verwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van de taak van deze verwerkingsverantwoordelijken of groepen van verwerkingsverantwoordelijken; en 2°. bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad; of
   c) de verwerking noodzakelijk is in aanvulling op de verwerking van gegevens over gezondheid, bedoeld in artikel 30, derde lid, aanhef en onderdeel a, met het oog op een goede behandeling of verzorging van de betrokkene.

2. Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen worden verwerkt door de verwerkingsverantwoordelijke die deze gegevens ten eigen behoeve verwerkt:
   a) ter beoordeling van een verzoek van betrokkene om een beslissing over hem te nemen of aan hem een prestatie te leveren; of
   b) ter bescherming van zijn belangen, voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn.
3. Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard over personeel in dienst van de verwerkingsverantwoordelijke mogen uitsluitend worden verwerkt, indien dit geschiedt overeenkomstig regels die zijn vastgesteld in overeenstemming met de procedure bedoeld in de Wet op de ondernemingsraden.
4. Persoonsgegevens van strafrechtelijke aard mogen ten behoeve van derden worden verwerkt:
   a) door verwerkingsverantwoordelijken die optreden krachtens een vergunning op grond van de Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus;
   b) indien deze derde een rechtspersoon is die in dezelfde groep is verbonden als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek; of
   c) indien de Autoriteit persoonsgegevens met inachtneming van het vijfde lid een vergunning voor de verwerking heeft verleend.

5. Een vergunning als bedoeld in het vierde lid, onderdeel c, kan slechts worden verleend, indien de verwerking noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend belang van derden en bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad. Aan de vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

Wetboek van Strafrecht (Sr)

Artikel 420quater Sr

1. Als schuldig aan schuldwitwassen wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vijfde categorie:
   a. hij die van een voorwerp de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing verbergt of verhult, dan wel verbergt of verhult wie de rechthebbende op een voorwerp is of het voorhanden heeft, terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat het voorwerp – onmiddellijk of middellijk – afkomstig is uit enig misdrijf;
   b. hij die een voorwerp verwerft, voorhanden heeft, overdraagt of omzet of van een voorwerp gebruik maakt, terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat het voorwerp – onmiddellijk of middellijk – afkomstig is uit enig misdrijf.
2. Onder voorwerpen worden verstaan alle zaken en alle vermogensrechten.

Wetboek van Strafvordering (Sv)

Artikel 350 Sv

Indien het onderzoek in artikel 348 bedoeld, niet leidt tot toepassing van artikel 349, eerste lid, beraadslaagt de rechtbank op den grondslag der telastlegging en naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting over de vraag of bewezen is dat het feit door den verdachte is begaan, en, zoo ja, welk strafbaar feit het bewezen verklaarde volgens de wet oplevert; indien wordt aangenomen dat het feit bewezen en strafbaar is, dan beraadslaagt de rechtbank over de strafbaarheid van den verdachte en over de oplegging van straf of maatregel, bij de wet bepaald.

Algemene Bankvoorwaarden (ABV)

Artikel 35 ABV

1. U kunt de relatie tussen u en ons opzeggen. Wij kunnen dit ook. Het is daarvoor niet nodig dat u in verzuim bent met de nakoming van een verplichting. Wij houden ons bij opzegging aan onze zorgplicht als genoemd in artikel 2 lid 1 ABV. Als u ons vraagt waarom wij de relatie opzeggen, dan laten wij u dat weten.
2. Opzegging betekent dat de relatie en alle lopende overeenkomsten worden beëindigd. Gedeeltelijke opzegging kan ook. In dat geval kunnen er bijvoorbeeld bepaalde overeenkomsten blijven bestaan.

Burgerlijk Wetboek (BW)

Artikel 6:248 BW

1. Een overeenkomst heeft niet alleen de door partijen overeengekomen rechtsgevolgen, maar ook die welke, naar de aard van de overeenkomst, uit de wet, de gewoonte of de eisen van redelijkheid en billijkheid voortvloeien
2. Een tussen partijen als gevolg van de overeenkomst geldende regel is niet van toepassing, voor zover dit in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.